

Тема 15. Природокористування в умовах МЕД

Мета: визначити роль сировинних ресурсів у системі міжнародної економічної діяльності України; проаналізувати інтернаціональні проблеми природокористування; поглибити знання про умови відкритості ринкових систем та конкуренції попиту і пропозиції сировинних ринків; виявити перспективи використання фізичних обсягів природних ресурсів.

План

1. Сировинні ресурси у міжнародній економічній діяльності України.
2. Паливно-енергетичні ресурси у відкритій економіці.
3. Екологічні обмеження зростання відкритої економіки України в контексті сучасної глобалістики.

Основні терміни і поняття

Екологічна безпека, природокористування, сировинні ресурси, антропогенний вплив, відкрита економіка, непоновлювальні ресурси, ресурсозабезпеченість, обмеженість ресурсів, природні ресурси, екологічний пріоритет.

Теми доповідей

1. Утилізація відходів – ознака сучасної відкритої економіки.
2. Продовольчий потенціал: українські реалії в світлі міжнародних проблем.

Контрольні запитання

1. Поясніть, у чому проявляється сутність та невідворотність ресурсної проблеми.
2. Назвіть критерії торгівлі ресурсами.
3. Які ресурси відносяться до непоновлюваних?
4. Що таке новий міжнародний економічний устрій?
5. Визначте основні прояви проблеми дефіциту сировини.
6. Чим зумовлюється глобальний характер проблеми використання сировини?
7. Якими є основні особливості прояву глобальної ресурсної проблеми в Україні?
8. Розгляньте практичні шляхи розв'язання глобальної ресурсно-енергетичної проблеми.
9. Назвіть, які фактори об'єктивно обмежують споживання ресурсів.
10. За якими критеріями класифікуються природні ресурси?

Тестові завдання для самоконтролю

1. Економічна безпека – це:
 - а) стан захищеності політичних інтересів особи, соціальних груп, держав від внутрішніх та зовнішніх загроз, а також система заходів щодо забезпечення цієї захищеності;

- б) сукупність умов та факторів, що забезпечують незалежність національної економіки, її стабільність і стійкість, здатність до постійного вдосконалення;
- в) системна категорія права, політичної економії та політології, тісно пов'язана з категоріями територіальної єдності й недоторканності, агресії та примусу, економічної незалежності та економічного суверенітету тощо;
- г) визначальні потреби суспільства (держави), які співвідносяться з його (її) базовими цінностями і виражаються у вигляді програмних нормативних цілей у певних законодавчих актах.

2. Природні ресурси – це:

- а) сукупність природно-технічних, природних, соціально-економічних комплексів та їх елементів;
- б) земля і надра, рослинний і тваринний світ, лісові та водні ресурси, повітряний басейн і клімат;
- в) невичерпні ресурси, що включають світло, тепло, вологу й енергію вітру;
- г) специфічний і найважливіший з усіх видів економічних ресурсів.

3. Природні ресурси за характером відновлення поділяють на:

- а) вичерпні та невичерпні;
- б) вичерпні та відновлювальні;
- в) вичерпні та невідновлювальні;
- г) рекреаційні та кліматичні.

4. Якими природними ресурсами Україна забезпечена найбільше?

- а) графіт;
- б) титанові руди;
- в) вугілля;
- г) нафта.

5. Економічні ресурси поділяються на:

- а) матеріальні і людські;
- б) людські і природні;
- в) матеріальні і інформаційні;
- г) інформаційні та трудові.

6. Ціни на ресурси визначаються залежно від:

- а) потреби на ці ресурси;
- б) попиту та пропозиції;
- в) економічного становища країни;
- г) кількості родовищ країни.

7. На забезпеченість світового співтовариства сировиною зростаючий вплив має:

- а) науково-технічна революція;
- б) якісні зміни господарської структури;
- в) господарство у цілому;
- г) грошове фінансування.

8. Енергетичний баланс – це:

- а) система взаємопов'язаних показників, які відображають кількісну відповідність між надходженням і використанням усіх видів енергетичних ресурсів;
- б) основний узагальнюючий документ для комплексного використання енергоресурсів;

- в) документ для планування заходів із підвищенням ефективності енергопостачання;
9. Основними проблемами енергетичного сектора є:
- а) фінансові і соціальні перешкоди;
 - б) виробничі і адміністративні характеристики;
 - в) низька ефективність використання енергії, високий рівень енергомісткості, залежність від імпорту газу, нафти і ядерного палива.
10. Практичними заходами оптимізації системи природокористування в Україні є:
- а) дотримання правового режиму в екологічній сфері;
 - б) перехід до застосування екологобезпечних технологій, машин та приладів;
 - в) наукове обґрунтування доцільності розробки надр та їх використання з урахуванням національних інтересів держави;
 - г) запровадження аудиту енерго- та ресурсоспоживання відповідно до досвіду ряду провідних ринкових країн;
 - д) всі відповіді правильні.

Практичні завдання

Завдання 1. Завершіть структурно-логічну схему «Світові природні ресурси».

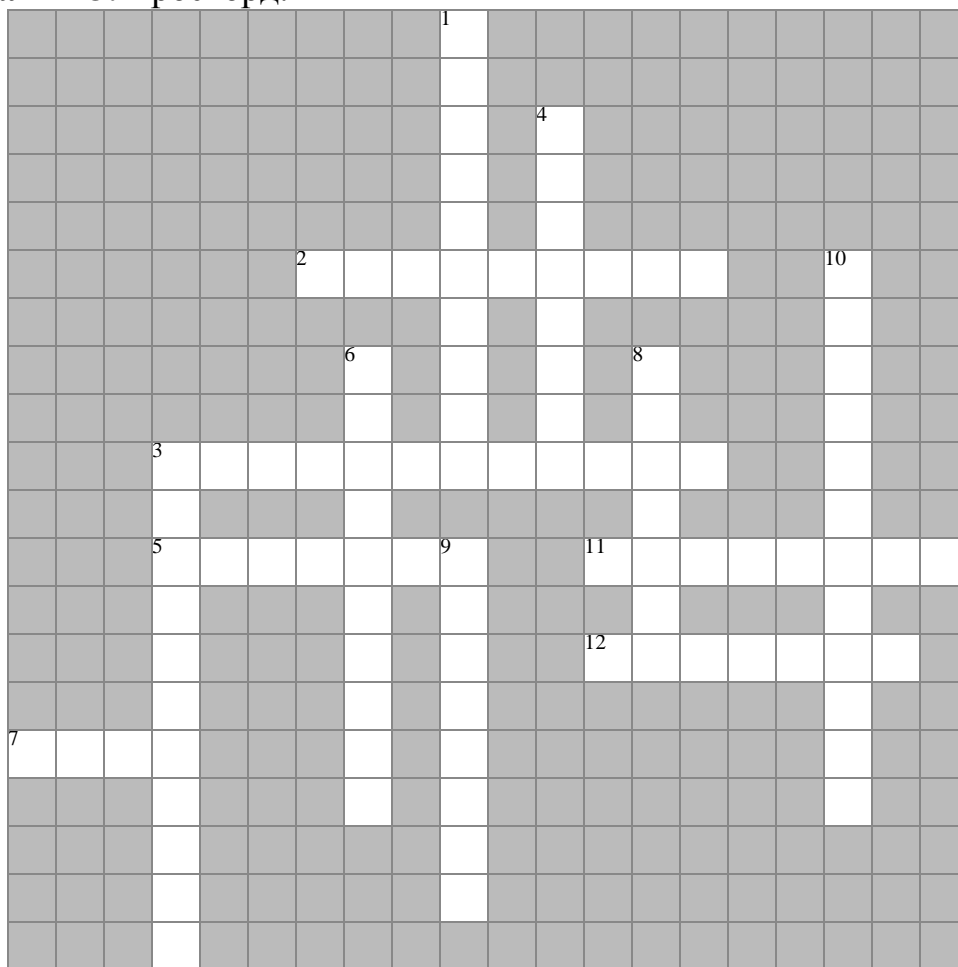

Завдання 2. За даними таблиці побудуйте кругову діаграму «Структура паливно-енергетичного балансу світу». Проаналізуйте структуру паливно-енергетичного балансу світу. Які зміни, на вашу думку, відбудуться у структурі паливно-енергетичного балансу в майбутньому?

Таблиця - Структура паливного балансу світу

Вид палива	Питома вага, %
нафта	38,6
Вугілля	28,7
Природний газ	22,1
Ядерне паливо	6,9
гідроенергія	3,7
Усього	100

Завдання 3. Кросворд.

<i>По горизонталі</i>	<i>По вертикалі</i>
<p>2. Використання однієї речі (матеріалу), в результаті чого створюється нова річ.</p> <p>3. Поширення екологічних принципів і підходів на природничі та гуманітарні науки, на виробничі процеси й соціальні явища.</p> <p>5. Вивіз із митної території країни за кордон товарів і послуг без зобов'язання їхнього зворотного повернення.</p> <p>7. Процес реалізації виробленої продукції з метою перетворення товарів у гроші та задоволення запитів споживачів.</p> <p>11. Правовий документ, що засвідчує певну домовленість між партнерами.</p> <p>12. Природні – це природні компоненти та сили природи, що використовуються або можуть бути використані як засоби виробництва та предмети споживання для задоволення матеріальних і духовних потреб суспільства, підвищення якості життя людей.</p>	<p>1. ... ресурси – ті ресурси, використання яких людством не веде до їх вичерпування.</p> <p>3. ... ресурси – матеріальні об'єкти, в яких зосереджена енергія, придатна для практичного використання людиною.</p> <p>4. Природні, антропогенні або техногенні речовини та матеріали безпосередньо з яких виробляється продукція.</p> <p>6. Обсяг товарів та послуг, який виробники хочуть і можуть поставити на ринок за різною ціною за певний проміжок часу.</p> <p>8. ... господарство – глобальна система господарств держав та недержавних утворень, що пов'язані міжнародним поділом праці і взаємодіють між собою у різних формах.</p> <p>9. Процес обміну товарами, послугами, цінностями і грошима.</p> <p>10. Сукупність всіх чинників, які є у розпорядженні людини чи людської спільноти.</p>